

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunstrukturlagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av kommunstrukturlagen (RP 193/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Erkki Papunen, finansministeriet
- chef för juridiska ärenden Arto Sulonen, Finlands Kommunförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att bestämmelser om sammanslagningsunderstöd enligt prövning fogas till kommunstrukturlagen. Stödet kan beviljas den nya kommun som uppstår, om en av de kommuner som är part i en sammanslagning har en svag ekonomisk ställning. Beloppet avgörs enligt prövning av statsrådet och är bundet till de ekonomiska förpliktelser som en kommun med ekonomiska svårigheter medför för den nya kommunen. Understödet ska användas för att stärka den nya kommunens ekonomi.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Kommunstrukturlagen (1698/2009) föreslås få en ny 56 a § om sammanslagningsunderstöd enligt prövning för sammanslagning av kommuner när en av kommunerna har en svår ekonomisk situation. För närvarande finns det inget som helst stöd att få vid sammanslagningar. Sammanslagningsstöden och compensationerna för förlust av statsandelar enligt samma lag har bara kunnat ges ut vid sammanslagningar som har trätt i kraft senast 2017, och de bestämmelserna slutar gälla den 31 december 2019.

Betänkande FvUB 17/2018 rd

Det föreslagna understödet enligt prövning kan beviljas en ny kommun som uppstår vid sammanslagning, om det ingår en så kallad kriskommun enligt kommunallagen (410/2015) eller en kommun med nyckeltal som ligger nära gränsvärdena för en kriskommun, men som inte till alla delar uppfyller dem. Stödbeslutet fattas av statsrådet i samband med beslutet om ändrad kommunindelning, förutsatt att ett stödförslag ingår i sammanslagningsförslaget eller kommunindelningsutredarens förslag. Understödsprocessen kan alltså inledas i alla sammanslagningsalternativ enligt kommunstrukturlagen.

Beloppet är kopplat till de ekonomiska förpliktelser som en kommun med en svår ekonomisk situation medför och till de konsekvenser som förpliktelserna har för den nya kommunens ekonomiska ställning. När stödbeloppet avgörs enligt prövning ska statsrådet utgå från den senaste tillgängliga informationen om den kommun som befinner sig i en svår ekonomisk situation, eftersom läget har kunnat ändras väsentligt efter det senast godkända bokslutet, understryker utskottet. Enligt förslaget ska stödet användas för att stärka den nya kommunens ekonomi.

Propositionen innebär en betydande höjning av sammanslagningsunderstödet jämfört med det tidigare högsta beloppet för tilläggsdelen till stödet, som var högst en miljon euro per sammanslagning. Med det föreslagna anslaget på 10 miljoner euro enligt planen för de offentliga finanserna kan uppskattningsvis två till tre sammanslagningar med kommuner i en svår ekonomisk situation stödjas årligen. Ser man till den nya kommunen motsvarar det nya stödet bättre de ekonomiska förpliktelser som en kommun i en svår ekonomisk situation för med sig för den nya kommunen. Det explicita syftet med propositionen är att de ekonomiska förpliktelser som en kommun i en svår ekonomisk situation för med sig ska kunna vägas in i stödbeslutet redan innan förpliktelserna syns till fullt belopp i kommunkoncernens bokslut. Stödet kan medverka till att stärka den kommunala ekonomin i sin helhet eftersom det är avsett att stärka ekonomin i den nya kommunen.

Ett belopp motsvarande det totala beloppet av sammanslagningsunderstöden enligt prövning ska enligt förslaget dras av från den statsandel som avses i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009). Det är i princip samma lösning som tillämpas vid höjningar av statsandelar enligt prövning. Avdraget på statsandelen görs så att det är lika stort per invånare i alla kommuner. Då behandlas alla kommuner lika oberoende av hur stor statsandelen för basservice är. Om det belopp som har reserverats för sammanslagningsunderstödet inte används i sin helhet under finansåret, ska det återstående beloppet betalas tillbaka till kommunerna till en lika stor andel per invånare före finansårets slut. Detta är enligt utskottet en viktig bestämmelse.

Utskottet påpekar att 56 a § 3 mom. felaktigt hänvisar till 12 §, när det är ett gemensamt förslag från kommunerna enligt 6 § som avses. Följaktligen föreslår utskottet att hänvisningen ändras till 6 §.

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker därför lagförslaget. Dessutom anser utskottet att man också i fortsättningen aktivt måste söka andra medel för att få kommunerna att gå samman frivilligt.

Betänkande FvUB 17/2018 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 193/2018 rd med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av kommunstrukturlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kommunstrukturlagen (1698/2009) rubriken för 12 kap. och
fogas till lagen en ny 56 a § som följer:

12 kap.

Särskilda bestämmelser

56 a §

Sammanslagningsunderstöd enligt prövning när en av kommunerna i en sammanslagning av kommuner har en svår ekonomisk ställning

När kommuner går samman kan inom ramen för statsbudgeten ett sammansagningsunderstöd enligt prövning betalas till den nya kommun som bildas, om sammanslagningen av kommuner omfattar

- 1) en kommun som uppfyller förutsättningarna för det utvärderingsförfarande som avses i 118 § i kommunallagen,
- 2) en kommun vars kalkylerade underskott per invånare i kommunkoncernens senaste bokslut är minst 500 euro, eller
- 3) en kommun vars ekonomiska nyckeltal, som inkluderar kommunkoncernen, i det senaste bokslutet uppnådde minst tre av gränsvärdena enligt 118 § 3 mom. i kommunallagen.

Sammanslagningsunderstödet enligt prövning ska användas för att stärka den nya kommunens ekonomi. Beloppet av understödet bygger på de ekonomiska förpliktelser som en i 1 mom. avsedd kommun som har en svår ekonomisk ställning medför samt dessa förpliktelsernas konsekvenser för den nya kommunens ekonomiska ställning.

Statsrådet beslutar i samband med beslutet om ändring i kommunindelningen om beviljande av sammansagningsunderstöd enligt prövning, om utbetalning av understödet har föreslagits i kom-

Betänkande FvUB 17/2018 rd

munernas gemensamma framställning enligt 6 § eller kommunindelningsutredarens framställning enligt 16 a § 4 mom.

Sammanslagningsunderstödet enligt prövning kan delas upp för utbetalning under en period på högst tre år. Ministeriet betalar ut understödet årligen före utgången av mars månad. Före utgången av året efter det sista utbetalningsåret ska kommunen lämna ministeriet en redogörelse för användningen av understödet, inklusive ett uttalande av revisorn. Bestämmelser om återkrav av understöd finns i statsunderstödslagen.

Ett belopp som motsvarar det sammanlagda beloppet av sammanslagningsunderstöd enligt prövning dras av från den statsandel som avses i lagen om statsandel för kommunal basservice. Minskningen av statsandelen är lika stor per invånare i alla kommuner. Om det belopp som har reserverats för sammanslagningsunderstöd enligt prövning inte i sin helhet används under finansåret, ska det återstående beloppet betalas tillbaka till kommunerna som en lika stor andel per invånare under året efter finansåret.

Denna lag träder i kraft den .

Helsingfors 23.11.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Mika Kari sd
medlem Kari Kulmala blå
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Olli-Poika Parviainen gröna
medlem Juha Pylväs cent
medlem Wille Rydman saml
medlem Joona Räsänen sd
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tapani Tölli cent.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.